

Učiteljski Tovariš

Štanoško političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. čeh. rač. 11.197. Telefon 3113.

V razmotrivanje.

Vsi znaki v naši organizaciji kažejo, da preživljamo krizo. Kje tiči vzrok?

Prvi znak neenotnosti vsake organizacije je nezaupanje. Nezaupljivost vidi za vsakim ukrepom motiv, ki ga ne more spraviti v sklad ne s tovarštvom ne z duhovno strpljivostjo. To razpoloženje ustvarja od dne do dne težje in nervoznejše ozračje, dokler ne pride do boja med osebnostmi za osebnost. Vsa toleranca in razumevanje stopita v ozadije, prične se boj brez skrupulozne izbire sredstev in je treba temeljitih ukrepov, da se stvari spravijo zopet na pravi tir.

Tako daleč še nismo, in imajo moje misli namen, da uredimo svoje interne zadeve, preden bo prepozno.

Kaj je deklaracija?

Ni ne pravilnik ne poslovnik, ki natančno določuje program aktivnega dela, ampak je tako abstrakten pojem, da ga pojmuje le tisti, ki si jo je zapisal v srce in značaj. Je naša zvezda-vodnica in bežišče vseh perspektiv naših poslovnikov in pravilnikov, da celo vsega neoficielnega dela posameznikov. In ni le pisanje namenjeno vodstvu, ampak tudi članstvu!

Najprej je treba, da članstvo spozna idejno trdnost iz deklaracije, organizacijske naloge in njen program. Vzgoja torej!

Vodstvo ni vršilo, ali ni vršilo dovolj intenzivno te naloge? Prav! Ali nima tedaj članstvo vso pravico poznati te napake in zahtevati od vodstva, da krene z napakpoti? Naše članstvo ni nerazsodna masa, ki krene na pravo pot le če jo postavimo pred dovršena dejstva!

Le to v podkrepitve. Kako se ponekod izbirajo delegati? Ne po temeljiti načelni razpravi naših skupnih zadev, ampak v vsej naglici, da se le absolvira nova točka dnevnega reda. Kaj so delegati? Ali so nositelji idej pretežne večine, ali zastopniki kompromisa, ali bojovniki za lastna načela? Če vidi kdo v tem majorizacijo, dobro: potem uvedimo tudi v društva proporc, četudi sem mnenja, da je v tem oziru deklaracija dovolj jasna. Ali če je časovna potreba zahtevala proporc navzgor, naj se konsekvntno uveljavi tudi navzdol. Bojim pa se, da bo to tu in tam dovedlo do novih razburjenj, kajti težko si mislim v takem ozračju svobodno obravnavo naših problemov. In z majorizacijo je večkrat tako, da se ustvari, ko se hoče odstraniti.

Vsa smer organizacije je v rokah vodstva in za vse delo v organizaciji nosijo odgovornost osebnosti na vodstvu organizacije? Ne delim sicer tega mnenja, kajti sem prepričan, da mora ves naš delovni program sloneti na temelju skupnega dela vsega organiziranega učiteljstva za splošne in skupne koristi — ali predpostavljam, da bi to bilo res. Kje in kdo so osebnosti, ki bi prevzele novo vodstvo v roke in bi nam dale potrebne garancije, da bi bodisi njih imena, bodisi njih program ne ustvaril novega odpora in nove združitve opozicionalnih sil?

Se to: Pribeleževali smo se korak za korakom dejstvu, da bi postali idejni, vodilni faktorji v državni stanovski organizaciji. Pazimo, da ne izgubimo te pridobitve! Še živi vera v naše sile in zmoglosti, glejmo, da je ne zapravimo. Razčistimo, kar je razčiščenja potrebno doma in tovariško brez takih pretresljajev, ki bi po mojem mnenju lahko dovedli do razkola.

Teh par besed sem čutil dolžnost iznesti v veliki skrb za našo skupnost. In so namenjene vsem, ki enako čutijo in so prepričani, da ni takih ovir, ki bi se ne dale premagati zaradi prepotrebne skupne dela.

J. Ribičič.

Ureditev banske prosvetne uprave.

Z ukinitvijo oblastnih samouprav in velikih županstev so bile vzpostavljene mesto njih banske uprave, katerim je podrejena tudi prosveta. Banske uprave so pričele poslovati 11. novembra t. l. in s tem dnm so velika županstva v likvidaciji.

Ureditev banske uprave, ki pri nas obsega bivšo ljubljansko in mariborsko oblast — z malo izjemo — predpisuje poseben zakon.

Ker preidejo tudi prosvetni posli pod bansko upravo, navajamo iz tega zakona vse one določbe, ki zadevajo prosvetno upravo in imajo z njo zvezo.

§ 1. Ban je na čelu banske uprave in je odgovoren za vse odloke in odredbe, ki jih izda v mejah svoje pristojnosti.

2. Pomočnik bana je pomožni organ in zakoniti namestnik bana. Bana zastopa v primeru zadržanosti v vseh poslih banske pristojnosti. Pomočnik vodi posle, skrbi za skladnost in enoličnost dela in izvaja nadzorstvo nad vsemi oddelki banske uprave po delokrogu, ki mu ga določi ban. V primeru zadržanosti ga zastopa načelnik upravnega oddelka. Pomočnik bana podpisuje vse uradne akte, ki si jih ban ne pridržuje za svoj podpis izrečno, ali v kolikor ni v to določen načelnik oddelka.

§ 3. Banska uprava se deli na oddelke, odseke in referate.

§ 4. Na čelu oddelka je načelnik oddelka. Njemu je podrejeno vse osebje poverjenega mu oddelka. On vodi posle svojega oddelka, izvaja nadzorstvo nad vsemi oddelki, odnosi referati, skrbi za zakonitost, brzino, pravilnost in skladnost dela in je odgovoren za vse posle oddelka.

§ 5. Na čelu odseka je šef odseka, ki je praviloma neposredno podrejen načelniku in kateremu je odgovoren za vse posle odseka. On vodi nadzorstvo nad posli odseka in referata. On lahko odredi, da so posamezni oddelki podrejeni neposredno njemu. V tem primeru se lahko prenesejo na njihove šefe dolžnosti in pooblastila, ki jih ima načelnik oddelka.

§ 7. Pri banski upravi se ustanovljajo naslednji oddelki: 1. splošni oddelki (I.), 2. upravni oddelki (II.), 3. poljedelski oddelki (III.), 4. prosvetni oddelki (IV.), 5. tehnični oddelki (V.), 6. oddelki za socialno politiko in narodno zdravje (VI.), 7. finančni oddelki (VII.), 8. v posameznih banovinah lahko minister za trgovino, in industrijo po potrebi in oceni vsakega resnega ministrstva ustanovi oddelke za trgovino, obrt in industrijo (VIII.). Kjer te potrebe ni, se ustanovi v splošnem oddelku poseben odsek za te posle.

§ 11. Prosvetni oddelki (IV.) se deli na odsek za osnovno šolstvo in odsek za srednje, učiteljsko in strokovno šolstvo in narodno prosveto.

§ 16. Vsak oddelki banske uprave ima svoj pisarniški oddelki, ki vodi poseben delovni protokol in register.

§ 26. V vsaki banovini se ustanovi banski svet kot posvetovalni organ bana. Banski svet šteje v savski in dunavski banovini po 30 članov, v vardarski, drinski in moravski po 25 članov, v ostalih banovinah pa po 20 članov. Člane banskega sveta imenuje in odstavlja na predlog bana notranji minister. V banski svet se bodo imenovali v prvi vrsti osebe, ki lahko s svojo strokovno izobrazbo in s svojimi nasveti koristijo interesu banovine. Pravilnik o organizaciji, delu, poslovnem redu in izdatkih za delo banskih svetov bo predpisal minister notranjih poslov.

§ 39. V delokrog prosvetnega oddelka spadajo:

1. Vsi posli, ki se nanašajo na ustanavljanje, ureditev in delovanje narodnih šol, meščanskih, državnih in privatnih, kakor tudi vseh drugih strokovnih šol.

2. Nadzorstvo nad delom in osebjem srednjih šol.

3. Opremljanje navedenih šol in predlogi za njihovo ustanavljanje in gradnjo.

4. Nadzorstvo nad uporabo šolskih učbenikov.

5. Nadzorstvo in skrbstvo nad vsemi ustanovami v banovini.

6. Nadzorstvo nad vsemi posestnimi društvi v banovini.

Vrhu tega spadajo v delokrog tega oddelka še tiste posli:

Po zakonu o srednjih šolah:

1. Odrejanje komisij za pregled zgradb, prevzetih za srednje šole (§ 6.).

2. Odobravanje pomnožitve oddelkov v srednjih šolah od 16 na 20 (§ 8.).

3. Določanje šolskih področij v banovini (§ 9.).

4. Odobravanje, da se srednješolske knjižnice smejo pretvoriti v javne knjižnice v mestih, kjer ni javnih knjižnic (§ 13.).

Ravno tako lahko odobri, da se v večjih mestih pretvorijo tudi knjižnice ostalih šol v javne knjižnice.

5. Potrjevanje naknadnih vpisov v gimnazije od 30. septembra do 10. oktobra vključno (§ 33.).

6. Potrjevanje vpisov učencev v 5. in 7. razred v smislu zakonske odredbe (§ 35.).

7. Odobravanje razdelitev razredov v oddelke (§ 40.).

8. Odobravanje sklepov o izključitvi iz šole (§ 43., točka 3.).

9. Potrjevanje duplikatov in triplikatov šolskih spričeval in potrdil v smislu pravil (§ 66.).

Po zakonu o učiteljskih:

1. Nadzorstvo nad internati učiteljskih, glede higijene in discipline (§ 5.).

2. Potrditev, da se nastavniške knjižnice smejo pretvoriti v javne (§ 6.).

3. Imenovanje komisij za prevzem zgradb za učiteljske (§ 10.).

4. Nadzorstvo nad izbiro in nakupom zemljišč za gradnjo zgradb in ostalih potreb učiteljskih (§ 12.).

5. Določevanje razporeda učiteljskih (§ 18.).

6. Briga, da se neprimerne šolske zgradbe nadomeste z drugimi (§ 90.).

Po zakonu o narodnih šolah:

Vse dolžnosti in pravice, ki so jih po tem zakonu imeli oblastni in sreski nadzorniki:

Po ostalih predpisih:

1. Uvedba nadzorstva nad pooblaščenimi knjižnicami.

2. Sodelovanje pri nadzorstvu nad kinopredstavami in skrb, da se ne predvajajo slike, ki bi mogle kvarno vplivati na kulturno in moralno stopnjo šolske mladine.

3. Skrb za splošno prosvetno in kulturno gibanje v banovini.

4. Redno poročanje ministru o nerazvrščenih učnih močeh, kakor tudi o šolskih potrebah teh.

5. Določevanje namestnikov odsotnih in bolnih ravnateljev in upraviteljev, srednjih, učiteljskih in meščanskih šol ter sreskih šolskih nadzornikov na breme banovine.

6. Statistika splošnega šolstva in učencev v banovini ter dostavljanje te statistike ministru prosvete.

7. Da se skličejo sveti vseh ravnateljev in upraviteljev, srednjih, učiteljskih in meščanskih šol in šolskih nadzornikov v banovini koncem šolskega leta in izroče sklepi tega posveta ministru prosvete, kakor tudi

predlogi glede pokritja izdatkov za te posvete iz proračuna.

8. Pri začasnem ukinitju pouka zaradi nalezljivih bolezni ali iz drugih razlogov.

9. Odločanje o prekinjenem ali neprekinjenem pouku po lokalnih potrebah.

10. Poročila ministru o celokupnem kulturnem delu in vzgoji prebivalstva koncem leta.

11. Oddaja ministru tromesečnih poročil o razdelitvi predmetov in razvrstitvi ur, poročil o višjih in nižjih tečajnih izpitih, o razvrstitvi višjih in nižjih tečajnih izpitov ter predložitev poročil po pravilniku o ocenjevanju.

12. Sestava spiskov vseh prosvetnih delavcev ter predložitev prepisa teh spiskov ministru prosvete.

13. Pretres sporov med ravnatelji in nastavniki ter nastavniki med seboj.

14. Reševanje pritožb nastavnikov, ki zahtevajo ponoven pregled in ocenitev njihovega delovanja in uspehov.

15. Predložitev poročila o stanju in gibanju celokupnega pouka v banovini.

§ 60. Banovina je glede svojega delokroga pravna oseba in si pridobiva pravice, od nosno prevzema obveze. Ban predstavlja banovino kot pravno osebo. Državno pravo braniteljstvo zastopa banovino pred sodiščem in v sporih z ostalimi strankami in pred oblastmi ter je dolžno podajati pravna mnenja, ako jih zahteva ban ali druga ustanova in urad.

Splošne vesti.

ČLANSTVU.

Po želji širjega sosveta mi je poverjenstvo zaupalo urejevanje mladinskega lista.

Cenim to zaupanje in zavedam se svoje odgovornosti nasproti učiteljstvu in mladini. Jasno vidim vzgojno moč mladinskega lista, ki mu je naloga iti v najširše plasti našega naroda, v zadnjo našo gorsko naselbino.

Da mi bo mogoče urejevati list tako, kot sem si ga zamislil, mi je potrebna vsestranska opora in pomoč vsega članstva. Mnogo je med tovarišicami in tovariši zmogljivih strodnikov, zbirateljev običajev in narodnih pripovedk, zbirateljev originalnih sestavkov in domislekov mladine, mnogo strokovno izvežbanih — še več morda takih, ki bi pripomogli čim višje, mogoče dvigniti list s svojim nasvetom! Naj se oglase in pomagajo! List je naša skupna zadeva, in če se dvigne, ne bo le moj, ampak vsega učiteljstva ponos! Ugled našega stanu se bo dvignil ali pa padel z listom!

Nič manj važna ni propaganda. Ne le od vsebine, ampak tudi od števila naročnikov je odvisna bodočnost »Našega roda«! Kolikor imam izkušenj, ne bo treba velikih naporov, da razširimo list do maksimuma. Spoznal sem, da zadostuje že par bodrilnih besed z navedbo cene in — naročniki so tu.

Še to: Morda se kdo ne strinja s sedanjim rešitvijo uredniškega vprašanja mladinskega lista. Te prosim, da ločijo vprašanje lista od vprašanja, kdo list urejuje. List mora uspeti — zadeva urednika pa se lahko definitivno reši na skupščini.

Josip Ribičič.

ŠTAMPILJE

izvršujem po novih naredbah tako j

ANTON ČERNE

GRAVEUR

LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 10.

LISTEK.

† Adolf Sadar.

Dne 9. novembra 1929. je ob 11. uri preminul ravnatelj oblastnega deškega vzgajališča tovariš Adolf Sadar.

Rodil se je 10. maja 1873. v Škofji Loki kot sin tamkajšnjega nadučitelja in bivšega šolskega nadzornika za srez Kranj, Lovro Sadarja. Bil je član pristne učiteljske rodbine, kajti njegovi predniki so bili že pred 200 leti učitelji in je učiteljevanje prehajalo na potomce nepretrgoma od roda do roda. Brat njegovov, Vendelin Sadar je tudi učitelj. Njegova prva žena pok. Cilka roj. Krek je bila iz učiteljske družine, po njeni smrti se je poročil s šolsko upraviteljico g. Marico roj. Kleinmayerjevo.

Službovanje je nastopil l. 1893. na Vipavskem v Budanjah. Od tu je prišel l. 1909. v Ljubljano na II. mestno deško šolo, potem po 4 letih na drž. vzgajališče, kjer je postal l. 1920. ravnatelj na zavodu.

V njegovem delovanju ga je predvsem določila izredna marljivost, vestnost in srčna dobrotla. Najbolj se je uveljavil v vzgajališču. Temu je posvetil posebno pozornost in zanimanje, kajti uspešno delovanje na takem zavodu motijo vse drugačne ovire, kot so običajne na drugih šolah. Poleg specialne iz-

obrazbe za tako delo je potreben v prvi vrsti altruističen značaj, kar je rajni v resnici bil. Le v dobrih rokah more postati vzgajališče resnična dobrotla za narod. Vse njegovo delo je bilo posvečeno vzgoji one mladine, ki je imela to nesrečo, da do vstopa v zavod ali sploh ni bila deležna vzgoje, ali pa je imela slabo, zgrešeno vzgojo. Koliko truda, skrbi, samozatajevanja in trošenja sil je bilo v tem njegovem delu! Kolikokrat so se pojavljale take ovire, da se je moral večkrat vprašati: čemu to? zakaj vsi ti naporji? ali je res potreba giniti v njih? Toda njegova marljivost, zvestoba do dela in ljubezen do gojencev so premagale vse te ovire, ki so se zdele nepremagljive. Da! Ljubezen, ta je našla pot preko vseh ovir.

Savski ban dr. Šilović, veliki narodni zaščitnik in Hrvatstvom, ki dobro pozna ustroj in delovanje vzgajališč doma in v tujini, je kakor tudi znani vzgojitelj dece Don Bosco, nastavljal geslo za voditelje takih zavodov: »Ljubezen je vse, brez ljubezni ni nič!« Sadar si je sam zapisal to geslo v srce, ker je uvidel, da vzgoja brez ljubezni je mrzla stvar, ki ne more uspevati. Gojenci v zavodu, ta mlada bitja, razočarana po grenkobah življenja, povsod obsovanjena, nikoli deležna ljubezni, ta mlada bitja so začudeno obstala, ko jim je ravnatelj prinesel ljubav naproti. V tej ljubezni so dobila zaupanje do njega in s tem zaupanjem je on znal graditi plemenita čustva v njihovih srcih. Ta lju-

bezen je zapustila ogrevajoč plamen še potem v deških srcih, ko so gojenci zapustili zavod in prišli v vrvež življenja.

Vidim ga sedečega pri pisalni mizi s sklonjeno glavo in nagubanim čelom, kajti zopet je morda prišlo kakšno razočaranje ali neljuba neveselost. Pa mu prinese poštar pismo in ko ga odpre, vidi, da mu piše nekdanji učenec in se mu zahvaljuje za opomine in vso dobro vzgojo, javlja mu, da je našel trdna tla poštenja in delavnosti. Pa se zvrže na upognjena ravnateljeva glava, gube na čelu izginejo, ljubezn, ki jo je on oddajal, se sedaj dahnila iz pisma v njega. Človek s takim zlatim srcem je rad žrtvoval trud, skrbi in vse hudo za sladkost enega samega takega trenutka.

Njegova ljubezen do gojencev pa ni bila uravnana samo za duševne dobrine, on je znal prav dobro gospodariti v zavodu in skrbel, da so imeli gojenci redno zadostno in tečno hrano ter potrebno obleko, perilo in obuvalo.

Ista ljubezen, ki jo je gojil do gojencev, je bila posvečena nameščencem. Strogost v pravem času, drugače pa naklonjenost in podpora v nasvetih so bile vedne spremljevalke uradnega poslovanja. Nameščencu je bil svetel vzgled čebelične marljivosti in zvestobe do dela.

To njegovo delovanje ni moglo ostati neopaženo, dobil je mnogo pohvalnih pri-

znanih, pred kratkim časom je bil odlikovan z redom sv. Save.

Rajni se je udeleževal tudi v izvenšolskem delu. Bil je dober pevec, obdarovan z mogočnim basom, ter večje pevovodja. Za časa službovanja na Vipavskem si je vzgojil pevski zbor, ki je slovel kot eden najboljših daleč naokoli. Tudi pozneje: v Ljubljani, je ostal zvest lepi glasbi. Učil je nekaj časa zbor Prosvetnega društva pri sv. Petru, cerkveno petje v kapelici vzgajališča je vodil do zadnjega, istotako petje pri kongregaciji. Zanimivo je, kako si ga je predstavljala učenec III. razreda pri spisu: »Misli ob smrti g. ravnatelja.« Piše: »Mislim si, da je g. ravnatelj še živ in da igra na koro, po kapelici se pa lepo razlega njegov glas, ki poje Ave Marija«. Več drugih učencev je pa napisalo, da se jim je zdelo, ko so ga gledali na mrtvaškem odru, da je gnil z roko, glavo itd. Vročja želja, da bi ga videli še živega, jim je pripomogla do te žive predstave.

Bil je skromen, tih značaj, pa dosleden. Strogo veran, resnično pobožen je dajal v tem lep zgled vsem, posebno pa gojencem v zavodu.

Že delj časa ga je mučila bolezen v želodcu, radi te je moral že enkrat k operaciji. Bil je od države upokojen, a ljubezen do dela in zavoda ga je gnala, da je vstal še honorarni ravnatelj v službi bivšega oblastnega odbora. Avgusta t. l. je odpovedal tudi to službo in s 1. novembrom vstopil v pokoj.

NA DELO ZA „NAŠ ROD“.

Enodušnost vsega učiteljstva je absoluten pogoj za uspešno realizacijo načrta. Kdor bi jo kalil, bi ogrožal vso akcijo. Deset vnetih agitatorjev ne more popraviti, kar en sam nasprotnik v naših vrstah lahko stvari škodi. Zato vse pomisleke na stran in vsi na delo.

Plemenito tekmovalstvo se naj prične pri zbiranju naročnikov med posameznimi šolami in okraji, med podeželskim in mestnim učiteljstvom, med tovariši in tovarišicami v Slovenskih goricah in Savinjski dolini, na Gorenjskem in Dolenjskem, ob Dravi in Savi, na jugu in severu v naših obmejnih krajih.

Računamo v prvi vrsti na ono učiteljsko, ki je pokazalo pri agitaciji za Mladinsko Matico tako izredno vneto in nabralo impozantno število 20.000 naročnikov. To število imamo pred očmi, ko delamo svojo kalkulacijo. S tem številom naročnikov računamo kot z minimalnim, nadejamo pa se trdno, da ga kmalu prekosimo. Živo se zavedamo, da je pri agitaciji za Mladinsko Matico še vedno več kot polovica učiteljstva ostala bolj ali manj pasivna. Primerjajte posamezne šole in okraje. Kakšne razlike — tudi tam, kjer so gospodarske razmere slične. Ali se varamo v svojem optimizmu, ako računamo, da se bodo tudi ti, doslej pasivni tovariši in tovarišice zdramili in se zavzeli za naša knjižna podjetja? Ali res ni mogoče, da bi dosegli 30 in več tisoč naročnikov? Od koga je to odvisno? Edino od odločne volje učiteljstva. Naj bi se sleherni od nas zavedal, da z višino naklade raste možnost spopolnitve lista, da pomenja vsak nov tisoč naročnikov nov plus za razvoj lista. Vse drugače lahko list opremimo pri 30 tisoč kot pri 20 tisoč naročnikov.

Z združenimi močmi za skupnim ciljem.

Povdarjamo: vse, prav vse je odvisno od skupne, enotne volje in pripravljenosti vsega učiteljstva, zavzeti se za stvar. Proč s skepsol! Kar nihče ne premore na tem polju, premoremo mi, ako se solidarno in z navdušenjem lotimo stvari. Vse premalo se še zavedamo, kaj vse lahko ustvari enotna volja združenega učiteljstva. Vse večjim nalogam bi bili kos, kot je tu stavljena, ako imamo pred sabo jasen, skupen, velik cilj. Najškrornemu delavcu med nami se podestorijo sile v zavesti, da vrši na svojem mestu svojo določeno, važno, konkretno nalogo in ga ogreva skupno navdušenje za stvar.

— Prvi skupen nastop učiteljskega društva UJU in hrvatskega učiteljskega društva. V Koprivnici na Hrvaškem se je vršil 7. novembra t. l. 37. občni zbor »Hrvatskega učiteljskega društva za mesto Koprivnico«, ki je član Saveza hrvatskih učiteljskih društev. Isti dan se je vršil tudi občni zbor »Jugoslovenskega učiteljskega društva Bratstvo za mesto in srez Koprivnico«. Po končanih občnih zborih se je vršilo skupno zborovanje obeh društev, kjer je predaval član HUD Martin Imbrečič o preizkušnji inteligence otrok v osnovni šoli, a predsednik društva UJU je predaval o bolniškem zavarovanju celokupnega učiteljstva Jugoslavije. Iz skupnega zborovanja je bila poslana Nj. Vel. naslednja brzojavka: »Članstvo Hrvatskega učiteljskega društva za Koprivnico in okolico zbrano na 37. občnem zboru in članstvo Jugoslovenskega učiteljskega društva Bratstvo na svojem skupnem sestanku izraža globoko in neomajno zvestobo in vdanost in kliče: Živijo Aleksander I. kralj Jugoslavije in ves kraljevski, vladarski dvor! Predsednik Hrvatskega učiteljskega društva Lovro Dolenc, predsednik Jugoslovenskega učiteljskega društva Gjuro Perić. — Članstvo je sprejelo brzojavko z navdušenimi vzkliki Nj. Vel. kralju in članom kraljevskega doma. — Brzojavni po-

Nastavljeni in gojenci so mu ob odhodu pripravili priručno, a na njegovo izrečno željo zelo skromno priručno slovo. Se mi je slika tega slovesa pred očmi: Resen mož z dobrohotnim obličjem stoji sredi svojih gojencev, zdi se mi, da še done njegove besede po dvorani. Kakor da bi slutil bližnjo smrt, je govoril gojencem nasvete za življenje, mislim si, da je bila to oporoka dečkom.

Toda usoda ni hotela, da bi užival za služeni pokoj. Tragika njegove smrti tiči v tem, da si je prvi dan pokoja, t. j. 1. novembra nakopal zavratno bolezen, ki ga je spravila v prezgodnji grob. Šel je na pokopališče na grobove svojih dragih, a se je ob slabem vremenu prehladil. Dobil je pljučnico, nastale so komplikacije radi njegove stare bolezni in moral je podleči. Njegova ljubljena soproga mu je skrbno stregla noči in dneve, a vsa ta njena brezmejna požrtvovalna nega, kakor tudi vsa prizadevanja zdravniškega specialista niso mogla preprečiti katastrofe. Odšel je k večnemu počitku k Njemu, ki ga je vse življenje tako častil in usmerjal vse svoje delo k Njemu.

Njegov pogreb je pokazal, kako so ga vsi cenili in spoštovali. Najodličnejši zastopniki duhovščine, društev, bivšega oblastnega odbora ter velikega župana, tovariši in znanci so se v impozantnem številu zbrali okrog njegove krste, da še enkrat vzamejo slovo od pokojnika. Pevec »Ljubljane«, »Glasbene Matice« ter tovariši pevci so mu zapeli dve ganljivi žalostinki. Po blagoslovitvi krste mu je govoril v slovo sedanji upravitelj vzgajališča tov. Albin Stritar ob odprtem grobu se je poslovil od njega tov. Ivan Strukelj, šolski nadzornik.

Ob prebrdiki izgubi žalujejo v globoki tuji ljubljana soproga ter otroci, ki jim je rajni zasigural trdno bodočnost, nastavljeni in gojenci vzgajališča ter vsi njegovi številni znanci in prijatelji. Ohranimo tihega, skromnega, a delavnega vzgojitelja v trajnem spominu!

A. S.

združenosti so bili poslani tudi predsedniku vlade gen. Živkoviću in prosvetnemu ministru Maksimoviću. Tudi te brzojavke je članstvo navdušeno pozdravljalo. — Prvi po ustanovitvi UJU je priredilo skupno zborovanje hrvatsko učiteljsko društvo in društvo UJU. Pozdravljamo ta prvi skupen nastop, ki naj bi postal temeljni kamen pravega stanovskega edinstva vsega jugoslovenskega učiteljstva.

— Zakon o srbski pravoslavni cerkvi in šolstvo. Zakon o srbski pravoslavni cerkvi ima sledeča določila glede šolstva: V vseh državnih in zasebnih šolah se predava verski pouk v soglasju s pristojnimi cerkvenimi oblastvi ter po odredbah zakonov o teh šolah. Učne načrte in programe za predavanje veronauka predpisuje pristojni minister, oziroma se pri tem na potrebe verske vzgoje po predlogih sv. arhijerejskega saborja. Za šolske knjige veronauka veljajo predpisi zakona o učbenikih. Vse šolske knjige potrjuje sv. arhijerejski sinod glede njihove verske vsebine. V državnih ljudskih šolah smejo predavati veronauk kvalificirani župniki ali posebni veroučitelji po predpisih zakona o ljudskih šolah. Sv. arhijerejski sinod bo skrbel, da so predavanja na pravoslavnih bogoslovskih fakultetah državnih vseučilišč v skladu z nauki pravoslavne vere. Kadar se pojavijo nesoglasja, sme ukreniti pri ministrstvu prosvete, da se ta nesoglasja odpravijo.

— Popotnik 3.—4. štev. (dvojna številka) izide začetkom decembra in to radi tehničnih ovir. Radi bi namreč priobčili tudi nekaj slik, vendar so klišeji zaostali. Zato bo pa decemberska številka čim pestrejša. Z novim letom bo »Popotnik« izhajal redno vsak mesec. Prosim, da čitatelji in sodrujki naš sklep upoštevajo. — Uredništvo.

— Tovarišice, ki imate dekliske krožke naslovite svoja poročila na naslov: Pov. UJU — odsek za gospodinjstvo-nadaljevalno šolstvo (dekliske krožki), v roke tov. A. Celnarjeve.

— Tov. Štefanciosi v Donački gori je umrl 8. t. m. sin edinec Dušan. Iskreno sožalje!

— Odbor voditelj v učiteljsko kmetsko-nadaljevalnih šol za bivšo mariborsko oblast je imel sejo v Mariboru dne 9. t. m. Iz seje se poroča: Število kmetsko-nadaljevalnih šol se je v oblasti pomnožilo na 43. Voditelji in učitelji šol se vabijo, da pričnejo krepko s smotrenim delom in jih naj ne moti uklinjenje oblastne samouprave. Vodstvo šolstva je od 15. novembra v Ljubljani. Vse prošnje za nabavo učnih pripomočkov so ugodno rešene. Pričakovati je, da se izdajo pomožne knjige in referat tov. Gosaka.

— Učiteljsko društvo »Jedinstvo« za grad Zagreb in okolico. Dana 16. novembra 1929. odraja ovo društvo svojo redovnu glavnu skupstino u Zagrebu u 15% sati, u dvorani kaptolske osnovne škole, s ovim dnevnim redom: 1. Otvorenje skupštine. Tridesetpet godina književnoga i školskoga rada Bogumila Toni. 2. Uspomeni pok. Mihajla M. Stanojevića, prvoga počasnoga člana ovoga društva. Govori prof. Josip Škavić, predsjednik Povjereništva UJU Zagreb. 3. Početno čitanje. Predaje Ante De Franceschi, nastavnik učiteljske škole. 4. Zmaj Jovan Jovanović kao dječji pjesnik. O dvadesetpetogodišnjici njegove smrti — predaje Lujo Krajačić, školski nadzornik. 5. Izvještaji: o radu upravnoga odbora, blagajnički i nadzornoga odbora, za minulu društvenu god. 1928./29.; proračun za 1929./30. god. (Na izvještaje samo rasprava, jer su štampani izvještaji podijeljeni članovima). 6. O novom školskom zakonodavstvu. 7. Predlozi i eventualija. Za dan skupštine, ukoliko imade ko dužnost, odobren je svima učesnicima dopust: riješenjem Prosvj. odjeljenja vel. župana za nastavnica lica na školama i u prosvjetnoj službi, a riješenjem Odjeljenja Ministarstva trgovine i industrije za tamo nadležne zavode. Na skupštini mogu učestvovati i nečlanovi. Za vrijeme skupštine primače članarinu blagajnik Matko Zlatić. — U Zagrebu, 21. oktobra 1929. — Za upravni odbor: Ivan Vereš, predsjednik. Viktor Klepac, tajnik.

— Žige morajo zamenjati na šoli upraviteljstva in krajni šolski odbori. Učiteljskega gospodarska poslovalnica opozarja, da se starih žigov ne more popravljati, zato so le nepotrebni stroški, ako se pošljejo. Pritisnite na kopije naročilnega lista Učiteljskega gospodarske poslovalnice žig in pošljite UGP v Mariboru, katera vam oskrbi nove žige.

— Belokranjsko učiteljsko društvo. Na prvi seji odbora belokranjskega učiteljskega društva dne 13. oktobra 1929 v Metliki so se izvršile sledeče izpremembe. Blagajniško mesto je zaradi težkoč v poslovanju s pošto hranilnico prevzela tov. Korenova iz Drašič. Stanje blagajne je obupno, vsled česar apelira odbor še enkrat na vse upravitelje, da pobirajo na svojih šolah vsa članarina. Položnice bodo v kratkem dostavljene. Članarina znaša 16 Din mesečno. Plaćajte redno in za 1 mesec naprej! Blagajnik je obremenil vsakega člana s 7 Din za Gospodarsko poslovalnico. Odpošljite podpisane pristopnice z njo! Poslužujte se vsi te naše ustanove! Agitirajte za Mladinsko Matico in novi mladinski list. Prihodnje zborovanje je 8. decembra 1929. v Črnomlju. Priglasite referate ali praktične nastope! Glede krožkov počakamo smernice Pedagoške centrale v Mariboru. Kdor ne dobiva redno listov, ali ima kako željo ali pritožbo, naj to javi društvenemu odboru. — Dolenc, t. č. tajnik.

Na debelo.

Na drobno.

FR. M. ROZMAN

Modna trgovina in strojno pletenje. Priporoča svojo bogato zalogo pletenin. Okusni vzorci. Zmerne cene. LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7.

— Uprava in uredništvo »Našega roda«. Zadnje obvestilo o sklepu ožjega sosveta glede mladinskega lista je bilo v toliko ne popolno, ker ni registrirala začasnega imenovanja tov. Ribičiča kot urednika. Njegova funkcija je samostojna. Upravni odbor mu stoji ob strani samo z nasveti. Inače pa je temu poverjeno vodstvo uprave in propagande. V upravnem odboru so poleg poverjenika Skulja tov.: Vilko Mazi, Rud. Mencin in Jul. Slapšak.

— Da ovekovečimo spomin pok. tovariša Vrečka na spominski plošči vzornih tovarišev in tovarišic v bodočem Učit. domu v Mariboru, se je odzval pozivu v »Učit. Tov.« tov. Ivan Zotter, šolski upravitelj v pok. na Gomilskem. Z željo, da bi se oglasilo vsaj še par tovarišev in tovarišic, ki so osebno poznali vrlega pokojnika, želimo tov. Zatterju mnogo uspeha.

— Nove žige naročajo mnogi potom UGP ter z naročilom vpošiljajo stare žige. Starih žigov ni mogoče popravljati — posebno pri okroglih je to izključeno. Zato zadostuje, da pritisnete stari žig na obe kopiji ter pošljete kopiji UGP v Mariboru. Toliko v obvestilo, da ne bo nepotrebnih stroškov.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Stanovska organizacija UJU Iz poverjenišтва UJU.

— pov. Pevski zbor učiteljstva UJU — poverjeništvu Ljubljana je sklenil prirediti v marcu 1930. turnejo po čehoslovaški republiki. Zadevno informativno vlogo je poslalo poverjeništvu izvršnemu odboru, ki jo bo predložil prosvetnemu in zunanjemu ministru.

— pov. Učiteljstvo, ki poučuje na ekskurzijskih šolah na oddelkih za oddaljene, dalje srbohrvaščino na več šolah ne prejema pravočasno nagrad. Na izvršni odbor smo odposlali vlogo s prošnjo, da posreduje pri prosvetnem ministru za otvoritev kredita in redno izplačevanje nagrad. V bodoče naj se take nagrade nakažejo takoj, ko predložijo učitelji predpisane prijave. Isto velja za potnine okrajnim šolskim nadzornikom.

— pov. »Zvonček«. Na razna vprašanja glede našega stališča napram mladinskemu listu »Zvonček« pojasnjujemo kratko, da je list, ki izhaja danes pod tem imenom, pri vatno podjetje, s katerim nima organizacija nobene zveze.

Kakor nobenega drugega od izhajajočih mladinskih listov, tudi tega lista ne smatramo kot konkurenčno podjetje lastnemu mladinskemu listu. Naš list bo izvrševal svoje vrstno nalogo, ki jo bodo lahko drugi listi v tej ali oni smeri dopolnjevali.

Zaradi razčiščenja pravne strani zadeve pa smo primorani na razne interpelacije ugoviti, da nismo nikomur dali dovoljenja za izdajanje nadaljnjega letnika »Zvončka«, ki je bil last UJU in je bil ukujen s sklepom delegacijske skupščine, in tudi ne pristanka na izdajanje lista z istim imenom.

Poverjeništvu UJU — Ljubljana.

Iz društev:

Poročila:

+ Popravek: V »Učit. Tov.« od 31. oktobra 1929, št. 12. je bilo pomotoma izpuščeno v društvenem poročilu za Ljubljano-okolico vzhodni del, da je isto poročilo o občnem zboru sresk. učit. dr. Ljubljana-okolica, vzh. del. — ki se je vršil v soboto dne 12. oktobra 1929 itd.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ je imelo svoj redni občni zbor dne 12. oktobra 1929 v Vel. Laščah.

Statistika: V vsem okraju je 156 učnih moči. Organiziranih je 93. Od teh je bilo navzočih 49, t. j. 52,68%.

Situacijsko poročilo: Predsednik tovariš Lulik otvori občni zbor, pozdravi navzoče, zlasti nove člane in preide na dnevni red.

V svojem nadaljnjem govoru graja malo dušje članstva do društva in organizacije. Skozi vse odbore se je vlekl kot rdeča nit stremenje odbora za ureditev rednega plačevanja članarine, izterjanje starih dolgov in končna ureditev blagajne. Ker se čuti v društvu pomanjkanje malega poslovnika, predlaga, naj bodo odbor izdelal, današnji občni zbor pa naj sprejme sklepe, ki bi se pozneje sprejeli v ta poslovnik, in sicer:

1. Dolžnost članstva za obisk zborovanj. 2. Ureditev rednega plačevanja članarine. 3. Določiti naj se, oziroma potrdi višino dnevnice za seje širjega sosveta in delegatov.

Tajniško poročilo: Izobraževalno delo društva se je skušalo koncentrirati v samoozraževalnih krožkih, ki se pa pri nas niso hoteli uveljaviti. Krožkovi sestanki so bili 3. Obravnavalo se je moderno in kmetsko nadaljevalno šolstvo. Odborovih sej je bilo 8, zborovanj 4. Zborovanja so bila razmeroma povoljno obiskana. Na dnevnem redu so bila sledeča predavanja: Tov. Kobal — O našem šolstvu z ozirom na gospodarske razmere našega naroda. Tov. Höglar — Osnovno šolstvo v Nemčiji. Tov. Kmet — Poučna ekskurzija na Dunaj. Tov. Pahor — Umetnost in nje pomen za vzgojo. — Društvo je štelu ob zadnjem občnem zboru 72 članov, med letom naraslo na 93 članov.

Blagajniško poročilo: Blagajniško poročilo priča o dobrem stanju društvenih financ. Sprejet je blagajničin predlog, da ostane tudi za prihodnje šolsko leto dosedanja članarina letnih 180 Din, da ne zabrede društvo v dolgove.

Tov. pregledovalki računov sta pregledali račune in našli vse v najlepšem redu.

Tov. Ločniškar predlaga celokupnemu odboru iskren absolutorij. Sprejeto.

Volitve: Volitve novega odbora se je vršila po listkih. Konstituiral se je sledeči odbor: Predsednik A. Lulik; podpredsednik H. Kmet; tajnika A. Čokova; blagajničarka N. Krunova; odborniki: F. Ločniškar, V. Koutny, F. Peček. Namestniki: P. Kosova, P. Stolfova, A. Peterlinova. Pregledov. računov: M. Kreinjerjeva, T. Bellingerjeva.

Poročilo o skupščinah in sejah širjega sosveta je podal tov. predsednik. — Tov. Peterlinova je poročala o Samopomoči.

Sklepi: 1. Članarina se plačuje 3 mesece naprej. 2. Kdor 3krat zaporedoma brez tehtnega vzroka izostane od zborovanja, se izključi.

Osebnne zadeve.

— i S kraljevim ukazom so upokojene učiteljice: Lukman Marija, Ljubljana; Bezejak-Bajer v Litiji; Lokar-Kunej Angela v St. Juriju pod Kumom; Sone-Drnovšek Franja v Jarenini; Kernik Alojzija v Radomljah; Mihelčič-Kovačič Matilda v Ljutomeru; Abulnar Marija v Ljubljani; Kopriveč-Sumenjak Marija v Ščavnici in Savič-Wach Marija v Mariboru.

— I V učiteljsko službo so sprejeti: Jazbec Ludvik v Strojini, okraj Dravograd, Kržišnik Gustav v Černeči vasi, okraj Krško, Martinšek Marija v Strekljencu, okraj Črnomelj, Izlaker Rastislava v Bogojini, okraj Dol. Lendava.

— Usposobljenostni izpiti učiteljstva. Pri usposobljenostnih izpiti, ki so se vršili na moškem učiteljskem v Ljubljani v času od 4. do 12. t. m., so bili usposobljeni: Berce Vladimir, Černelc Božidar, Dodič Ivan, Grabčšek Karel, Grum Ivan, Korbar Vladimir, Košmerl Vinko, Pergar Viktor, Prešern Adolf, Rataj Oskar, Rojc Arnelj, Škafar Ivan, Švigelj Viktor, Tratar Josip, Završnik Albin, Zupančič Josip, Ambrožič Angela, Avsec Nada, Benedik Stana, Bernik Irma, Bevka Ivana, Bezeljak Marija, Božič Antonija, Breclj Vera, Čindrič Terezija, Čadež Marija, Demonte Margareta, Engelman Vladimir, Gabrejna Ivana, Gostinčar Danica, Hauptmann Zora, Hayne Adela, Hladnik Julija, Ibrsil Natalija, Inglič Marija, Jerše Danijela, Jezeršek Vera, Jurca Marija, Kastelic Matilda, Kerševan Ida, Kravcar Jedert, Kristof Vera, Kunčič Antonija, Lavrin Katarina, s. Lesjak Franciška, Leskovec Friderika, Marko Boža, Modic Olga, Nartnak Marija, Pavlovčič Neža, Perčič Angela, Pettauer Ana, Prešern Stefanija, s. Rihar Alojzija, Rus Stana, s. Schinko Marija, Skulj Vladimira, Slapšak Stanislava, Strehovec Pavlina, Šuman Elizabeta, Šumi Gabrijela, Sušteršič Franja, Tavželj Avreljia, Terček Angela, Urbančič Justina, Vrdir Ana, s. Zargi Elvira, Žitnik Franja in Zlebnik Josipina. — Trije kandidati in dve kandidatini so bili reprobirani.

Obleke kemično čisti, barva, plišira in lika tovarna JOS. REICH.

Nove knjige.

— k Nove muzikalije. Ravnokar sta izšla dva zvezka ljudskih pesmi, ki jih je za koncert priredil kapelnik dr. Jos. Čerin. Zvezek »Miljenci« obsega 15 pesmi, »Iz vrela ljubavi« pa 17. Prvi stane 32 Din, drugi 40 Din. Naprodaj v Učiteljski knjigarni.

Listnica uredniškega odbora.

Seja 12. novembra 1929: Odklonjeni so bili zaradi prostora, oziroma ker nimajo tesnejšega stika s strokovnim listom dopisi: »Umna kuncereja«, »Velesejm 1930.«; nadalje, ker niso za objavo v predloženi obliki: »Nekaj o pravicah in dolžnostih šolskih upraviteljev«, »Izjava« tov. T. S. Zadnji dopis pride pred ožji in širji sosvet — glej dalje zapisnik teh sej. — Ali odpade ura, če veroučitelj iz kakršnegakoli vzroka ne pride k pouku, pride v sejo šol. upr. odseka. — »Kmetijsko-nadaljevalne šole«, dopis je odložen zaradi posebne akcije poverjeništv.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki se izdajo v posredovalni in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Naročniki »Fromovih stavnic« dobe za kompletiranje črk stavnic par abecede (ce) lotna velika in mala z ločili) na kartonu za 1'25 Din. Poslužite se ugodne prilike in naročite takoj po UGP!